

КОНСОЛІДАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ОСТАННІХ ЗМІН В ОБЛІКОВИХ СТАНДАРТАХ

*А. А. Волхонська, здобувач вищої освіти групи Б-3/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Необхідність складання консолідованої фінансової звітності в Україні виникла у зв'язку з переходом від планової економіки до ринкової та появою холдингових компаній, концернів, промислово-фінансових груп, акціонерних товариств, що мають значну кількість дочірніх, асоційованих підприємств, інших об'єднань підприємств, як новостворених, так і створених у результаті приватизації та реорганізації державних великих підприємств та їх об'єднань.

Для підприємства актуальність консолідації розрізнених даних зростає зі збільшенням самого підприємства, оскільки це зумовлює появу нових джерел інформації та збільшення кількості її споживачів, отже консолідована фінансова звітність є ознакою високо розвинутої ринкової економіки, яка забезпечує збалансування інтересів користувачів.

Значний внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів сутності та значення консолідованої фінансової звітності присвячено роботи таких вітчизняних та іноземних науковців як С.Ф. Голова, С.Я. Зубілевич, Л.В. Чижевської, П.Є. Житнього, Л.І. Лук'яненко, Є.В. Мниха, К. Друрі, Дж.М. Кейнса, Е. Хендрексона й М. Ван Бреда, А.Д. Шмаленбаха, Р. Ентоні. Крім наукових праць, консолідація фінансової звітності розкривається у вітчизняних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (П(С)БО) і міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ).

Консолідація – зведення бухгалтерських даних при підготовці зведеного звіту. Отже, консолідована фінансова звітність – фінансова звітність групи компаній, у якій активи, зобов'язання, капітал, доходи, витрати і потоки грошових коштів материнської компанії та її дочірніх компаній представлені як активи, зобов'язання, капітал, доходи, витрати і потоки грошових коштів єдиного суб'єкта економічної діяльності.

Варто зазначити, що консолідація фінансової звітності – одна з найскладніших облікових процедур. Процедури консолідації звітності застосовують до групи підприємств, яка складається з материнського та дочірніх підприємств. Тому, вбачається за необхідне узагальнити та вивчити особливості формування консолідованої фінансової звітності.

В Україні особливості складання консолідованої фінансової звітності за національними стандартами регламентується НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та НПСБО 2 «Консолідована фінансова звітність», метою прийняття яких стало приведення порядку складання фінансової звітності відповідно до МСФЗ, а саме: МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність». Таким чином, досягається виконання норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», і національні положення (стандарты) не суперечать міжнародним.

Концепція складання фінансової звітності за НПСБО 1 та консолідованої фінансової звітності за НПСБО 2 суперечить концептуальній основі складання такої звітності за МСФЗ. Це пов'язано перш за все з тим, що консолідована

фінансова звітність, підготовлена за міжнародними стандартами, не має чітко регламентованої форми, а в МСБО 1 «Подання фінансової звітності» надано лише перелік мінімальних статей, які повинні бути наведені у звітах. Консолідована фінансова звітність, яка складається за національними стандартами, має регламентовані форми, які нічим не відрізняються від класичної звітності, які складаються для окремого підприємства. Єдині типові форми фінансової звітності для складання як за П(С)БО, так і за МСФЗ, внаслідок існування відмінностей між обома групами цих облікових стандартів несуть ризик до перекручення статистичних даних[1].

Провідний фахівець з МСФЗ в Україні С.Ф. Голов серед іншого звертає увагу на те, що «провідні українські підприємства, які складають звітність за МСФЗ, ігнорують типові форми Міністерства фінансів, через те, що ці форми нездатні відобразити інформацію, якої вимагають МСФЗ» [2]. Окремо наголошується на проблемі невідповідності тих текстів МСФЗ, які оприлюднені на сайті Мінфіну, чинним редакціям багатьох МСФЗ.

Консолідовану фінансову звітність складають здебільшого великі компанії. Зацікавлені у такій звітності здебільшого власники та інвестори. Потреба Держкомстату у такій звітності є сумнівною, оскільки цей орган отримує окремо фінансову звітність материнського та кожного дочірнього підприємства в межах України. Крім того, такі компанії здебільшого складають звітність за МСФЗ (особливо враховуючи дозвіл НПСБО 2 не складати консолідовану звітність підприємствам, які не є емітентами цінних паперів). Таким чином, виникає питання у доцільності існування НПСБО 2. Для остаточного вирішення цього питання необхідно дослідити кількість підприємств в Україні, які мають складати консолідовану фінансову звітність за МСФЗ та НПСБО та зробити відповідні висновки.

В Україні триває процес гармонізації вітчизняних нормативних актів з міжнародними. Економічними передумовами складання консолідованої фінансової звітності є інтеграційні процеси в економіці України. Даний вид фінансової звітності є самостійним та відмінним від зведеної фінансової

звітності, адже має свою мету, користувачів, процедури складання, суб'єктний склад, історію виникнення, існують різні концептуальні підходи та методи складання консолідованої фінансової звітності. Інформація консолідованої фінансової звітності на окремих підприємствах практично не використовується в управлінні групою. Більше того, багато керівників підприємств в Україні не вбачають необхідності складання такої звітності через трудомісткість та нерозуміння/неможливість використання такої інформації при прийнятті стратегічних рішень.

Література:

1. Безверхий К. В. Перше національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку: а що буде далі? [Електронний ресурс] / К. В. Безверхий. – Режим доступу : <http://www.afj.org.ua/pdf/62-pershe-nacionalne-polozhennya-standartbuhgalterskogo-obliku-a-scho-bude-dali.pdf>.
2. НПСБО 1: МСФЗ-неспроможність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gaap.in.ua/archives/2325>.

*Науковий керівник – Лугова О. І.,
канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет*